

PROBLÉMY SPOJENÍ V SOUDOBÉM BOJI A OPERACI

Major Jiří Jíra

Zajímavé jsou otázky, nad kterými se autor zamýšlí při řešení problémů spojených se zabezpečením velení na stupni armáda—divize. Pojednává jak o výhodách pomocných spojovacích uzlů, tak i o nevýhodách tzv. mřížové spojovací sítě; autor si všímá i personální a materiální stránky, přičemž správně poznamenává, že při organizaci spojení nutno počítat, že materiální vybavení je závislé na unifikaci spojovacího materiálu v rámci armád Varšavské smlouvy. V současné době je pak nutno dobře zvážit i názory na zavádění, ne vždy nejvýhodnější, nejnovější spojovací techniky.

Již delší dobu probíhá v našich štábech, akademiích a na stránkách vojenského odborného tisku diskuse k otázkám velení. Máme-li dojít v tomto úsilí k uspokojivým a realizovatelným výsledkům, je třeba rozebrat všechny činitele, které jakýmkoli způsobem ovlivňují velení, především materiálně technické. Jedním z těchto činitelů je nepochybně i spojení. I když v žádném případě nelze postavit rovnítko mezi pojmy velení a spojení, přesto zůstává faktem, že způsob organizace spojení a hlavně technické možnosti pojítek, velmi podstatně přispívají k velení vojskům.

Zavedení nových bojových prostředků a z nich vyplývající změny v organizační struktuře vojsk, taktice a operačním umění vynutily si upustit postupně od dřívějšího způsobu organizace spojení „po ose a směrech“ a hledat jiný, který by více odpovídal soudobým bojovým prostředkům a zabezpečil nepřetržitost spojení i při vyřazení některých jeho prvků. V souvislosti s tím se změnila i úloha jednotlivých druhů pojítek. Podstatně vzrostl podíl směrových a rádiových pojítek při zabezpečování dálkových spojů ve všech druzích boje. Na příklad na stupni prapor—pluk se v útočném boji stalo rádio prakticky jediným technickým pojítkem, s nímž je možno reálně počítat pro dálkové spojení mezi veliteli a štáby.

S přihlédnutím k požadavkům kladeným v soudobém boji a operaci na spojení a s ohledem na vlastnosti pojítek je stále více zřejmé, že *soudobý způsob organizace spojení se nemůže opírat o jednotlivé směry, nýbrž musí mít prostorový charakter* tak, aby jednak bylo možno udržovat spojení se svazky a útvary, které jsou rozmístovány a plní úkoly na velkých a často se měnících prostorech a jednak s ohledem na vzrůstající stupeň ničení byl vytvořen dostatek oklikových spojů. Obzvláště výrazně se tyto skutečnosti projevují od divise výše.

Toho lze za současného stavu spojovací techniky dosáhnout jedině *vytvářením pomocných spojovacích uzlů*, jejichž prostřednictvím je organizováno spojení s podřízenými svazky a útvary. Základním pojítkem v soustavě pomocných spojovacích uzlů je vícekanálové směrové spojení. Pomocné spojovací uzly musí být zřizovány a přemísťovány především na základě taktické situace a terénních podmínek. To znamená, že na jedné straně je třeba při vytváření pomocných spojovacích uzlů přihlížet k tomu, kde se nacházejí svazky, útvary a zálohy, s nimiž bude prostřednictvím daného pomocného spojovacího uzlu organizováno spojení,

a jaké jsou jejich předpokládané osy přesunu; na druhé straně je nutno prostor pomocného spojovacího uzlu volit s ohledem na terénní podmínky (geometrickou viditelnost) tak, aby z daného uzlu bylo možno v průběhu boje s přemísťujícími se svazky a útvary udržovat spojení co nejdéle. Kromě těchto hledisek je třeba při volbě místa pro pomocný spojovací uzel brát v úvahu ještě další, jako např. telekomunikační situace atp. Vzájemným propojením spojovacích uzlů mezi sebou se vytvoří potřebný počet oklikových spojů pro případ vyřazení některého uzlu a do jisté míry se tak sníží zranitelnost celého spojovacího systému.

Zkušenosti z provedených cvičení, kdy bylo organisováno na stupni *armáda—divise* spojení pomocí pomocných spojovacích uzlů, dovoluje učinit závěr, že se na tomto stupni stane v soudobé operaci *zřizování pomocných spojovacích uzlů pravidlem ve všech druzích boje*. Kromě toho se ukazuje výhodné vytvořit i na stupni *divise—pluk* organizační podmínky k tomu, aby v některých druzích boje, např. v obraně na široké frontě, mohly být pro spojení se vzdálenými útvary a prvky bojové sestavy organisovány pomocné spojovací uzly.

Pomocné spojovací uzly mohou pracovat pouze na místě a v blízké perspektivě není předpokladů, že by mohly být v provozu i za pohybu. Z toho důvodu je třeba mít k zajištění nepřetržitosti spojení kromě těch, které jsou zasazeny (na stupni *armáda—divise* dva až čtyři), ještě další uzly, které by bylo možno rozvinout v nových prostorech pro spojení s přemísťujícími se svazky.

Při hledání cest k zajištění spojení v soudobých operacích se vyskytly názory, že by bylo možné řešit spojení rozmístěním určitého počtu spojovacích uzlů v terénu (např. v pásmu armády) bez ohledu na taktickou situaci tak, aby vytvořily jakousi *mřížovou spojovací síť*. Na první pohled se jeví toto řešení výhodné a perspektivní. Při podrobnějším zkoumání tohoto způsobu organisace spojení dojdeme však k názoru, že má několik podstatných nedostatků. Předně nebere vůbec v úvahu taktickou a operační situaci, kdy bojová činnost nebude probíhat v souvislých frontách a nesoustřeďuje spojovací prostředky podle potřeb velení, nýbrž je schematicky rovnoměrně rozptýluje v terénu.

Mřížová spojovací síť stává se tak po technické stránce neobyčejně složitá a nepohyblivá. Kromě toho narůstá nadměrně i potřeba spojovacího materiálu a lidí. Při tom značná část prostředků je pro spojení štábů nevyužita. Z těchto důvodů tento způsob spojení pro bojovou činnost málo vyhovuje.

Změny ve vedení bojové činnosti se pochopitelně projeví nejen ve způsobu organisace spojení, ale kladou své požadavky na samotná pojítka. Tak je dnes používáno nebo se zavádí pro spojení a usnadnění práce štábu řada spojovacích prostředků (např. radiodálnopisné vícekanálové stanice, linkový, popř. rádiový dispečink), které byly dříve známy jen v komerčním a stacionárním provedení. Vzhledem k tomu, že v celé řadě případů nové zařízení nemá takový charakter, aby plně nahradilo jiné pojítka dosud na daném stupni používaném, rozšiřuje se neobyčejně sortiment používaných spojovacích prostředků. To má za následek růst počtů obsluhujícího personálu a složitost spojovací sítě. *Vedle nároků na vyšší odbornost spojařů vzrůstají i požadavky na větší tech-*

nické vzdělání uživatelů, samých příslušníků štábů, neboť mnohé z těchto prostředků musí být schopni obsluhovat sami.

Komplikaci spojovací sítě způsobuje také vyčleňování pojítek nebo kanálů ve prospěch jednotlivých složek štábu. Z části jsou tyto požadavky oprávněné a vyvolané bojovou činností (např. sítě výstrahy apod.); z části však vznikají ne zcela ujasněnými vzájemnými vztahy složek štábu (např. PVO a PLD, technické zabezpečení a týlové atd.).

Tím vším a řadou jiných okolností vzrůstají počty pojítek na velitelských stanovištích a vznikají vážné problémy s jejich rozmístěním a zapojením do spojovacích uzlů, zejména u rádiových stanic, které není možno umisťovat bezprostředně u štábu. Současně se tak snižuje i pohyblivost velitelských stanovišť.

Proto při hledání perspektiv organizace spojení je třeba sledovat vedle jiných cílů i maximální zjednodušení celé spojovací sítě a její zmobilizování. I za použití zbraní hromadného ničení bude třeba držet se zásady, že příliš složitý a těžkopádný způsob spojení nemůže zabezpečit velení. Z toho důvodu se v budoucnu uplatní zejména vícekanálová pojítka.

V souvislosti s diskusí o velení se vyskytuje celá řada náyrhů na zlepšení způsobů organizace spojení a požadavků na nová pojítka. Při navrhování takticko-technických dat nových spojovacích prostředků však někteří soudruzi vycházejí více z populárně technických pojednání, zabývajících se dalekou perspektivou, než ze skutečných možností sdělovací techniky, především co do časových lhůt zavedení těchto prostředků do vojsk. Často se zapomíná, že objeví-li se nějaké zařízení v komerčním provedení, ne vždy je možno jej využít pro vojenské účely. Stačí malé srovnání: Mnozí si říkají, že by již bylo na čase mít nějaké nové prostředky pro pozorování bojiště, na příklad televizi. Je to jistě správné, jen je nutno si uvědomit, jak dokonalé zařízení to musí být, aby splňovalo všechny požadavky ve srovnání s normální televizí, která ve stacionárním provedení trpí dosud častou poruchovostí. Při požadování nové spojovací techniky je nutno mít na paměti i tu skutečnost, že je třeba naše pojítka postupně unifikovat v rámci armád Varšavské smlouvy, což znamená, že je třeba vycházet ze společných navzájem sladěných takticko-technických podmínek.

Při rozboru otázek velení se dosti často láme hůl nad veškerou spojovací technikou, kterou je naše armáda vyzbrojena a všechny obtíže se chtějí řešit novými prostředky. Ne vždy je učiněno vše ze strany štábů a spojovacích jednotek pro její všestranné využití. Často se hledají cesty, jak přípravu vojsk a štábů přiblížit co nejvíce boji; avšak požadavky na spojení kladené při cvičeních některými štáby tomu neodpovídají. Dosud se vyskytují případy, kdy jedině telefonní spojení uspokojuje štáb. Jestliže je používáno rádia, pak jedině ve fonickém provozu. Telegrafní provoz není v některých štábech uznáván za normální způsob spojení a někde se dokonce říká, že svazek nebo útvar, s nímž je udržováno pouze telegrafní spojení, je předem ztracen, přesto, že při masovém zasazení protiradiotechnických prostředků by telegrafní a radiodálnopisný provoz byl jedině možný.

V tomto krátkém článku není možno podrobněji rozebírat veškerou problematiku spojení. Těmto otázkám bude ještě třeba věnovat hodně pozornosti. Nebylo by však správné se domnívat, že nepřetržitě spojení za-

bezpečí pouze nová pojítka. Máme-li z diskuse o velení vyzískat co nejvíce pro okamžité zvýšení bojové pohotovosti a zkvalitnění systému velení, je třeba orientovat naše štáby v první etapě na ty spojovací prostředky, které jsou nebo v nejbližší době budou zaváděny do vojsk. Nejsou to pojítka nemoderní, jak se mnohdy říká. Jsou jimi vyzbrojeny armády Sovětského svazu a ostatních států Varšavské smlouvy, což mimo jiné znamená, že i tyto štáby používají k velení těchto spojovacích prostředků jako my.

Teprve v další etapě je možno uvažovat o postupném zavádění spojovacích prostředků s určitým stupněm miniaturisace, popřípadě automatisace.